

Susanna Camps

21 Juny 2022

Susanna Camps Perarnau (Barcelona, 1963) és filòloga i doctora en Traducció i Estudis interculturals. Ha publicat crítica i entrevistes en diversos mitjans i estudis al voltant del *Tirant lo Blanch* en revistes de recerca. És autora de la novel·la *El sueño robado* (Montesinos), el llibre *La literatura fantástica y la fantasía* (Mondadori) i els contes i microrelats de *Viaje imaginario al Archipiélago de las Extinta* (Talentura). En català té peces breus a *Contes de Nadal* (Planeta) i *Bones confitures* (Témenos). Durant disset anys es va dedicar a la traducció de l'anglès al castellà. Actualment és professora de Conte i Microrelats a l'Escola d'Esriptura de l'Ateneu Barcelonès i a centres culturals.

Veure la padrina

—El més prudent seria liquidar-la —va fer la meva mare.

Es produí un silenci premonitori a taula. Tots ens vam mirar amb l'ai al cor.

—La gallina, vull dir.

Però ja havíem entès la consigna.

La tieta Augusta acabava de queixar-se que li haguéssim tret una miserable gallina essent, com era, el dia de Nadal. Ocupava el cap de taula, i quan dic ocupar vull dir ostentar, dominar. Li semblava mentida que fóssim tan rancis, tan cagamiques, d'escatimar fins i tot en el dia més festiu de l'any. Que la resta de dies mengéssim com pardals o ens afartéssim de cigrons, això a ella tant li feia; no havia entès mai els gustos de la gent, i estava clar que amb nosaltres compartia el fet de ser família, poca cosa més. Però que no sabéssim assaborir una festivitat, això no li cabia al cap. Ella no era així.

Ella, la tieta, era despresa, expeditiva, abundant. Sempre havia estat una dona ambiciosa. En el bon sentit de la paraula, és clar. Amb visió. De joveneta li agradava lluir, posar-se vestits bonics i sortir al carrer amb un bon escot, i un d'aquells monyos de cargol i pestanyes postisses, com la Bardot. No era cap bellesa però sí coqueta i femenina i, és clar, els homes se la miraven. Així havia conegut el seu marit, al cel sia: un home vint anys més gran que ella, director del Consorci de la Zona Franca, president de l'Aeroclub de Sabadell i propietari de la Sala Tánger, on de tant en tant ella feia alguna incursió prohibida per ballar fins a les tantes de la nit. Res que no fessin totes les noies de l'època; almenys, les que volien prosperar (no com la meva mare), perquè per allà passava la Barcelona realment important: senyors de Sant Gervasi, funcionaris de la Diputació, generals de Capitania, directors de la Telefónica o el Banc d'Espanya... gent que tenia on caure morta, vaja, no pelacanyes sense un duro. Ella ja li ho havia dit, a la mare, però ni cas. I així ens havia anat.

Ara, les nenes havíem de saber, tard o d'hora, que per trobar aigua s'ha d'anar al pou. Aquesta era la recepta que ella ens donava: espavileu, que a pentinar el gat sempre hi sou a temps. La joventut passa. L'hora passa. Una dona no és sempre bonica i atractiva.

Al cap i a la fi, hi tornava, no podíem tractar-la bé per un dia? Ens pagava la hipoteca del pis. De no ser per ella, el banc se'ns hauria menjat vius. I és que quan érem petits les coses ja anaven justetes a casa, però quan els més grans vam començar a estudiar en comptes d'obrir-nos pas a la vida, el pressupost familiar es va enfonsar definitivament. Érem massa boques per alimentar. A qui se li acut tenir cinc fills?

—Només a mi —va respondre la mare, que se sabia de memòria el discurs.

El pare no podia dir res perquè era a l'hospital fent la guàrdia de Nadal, que ens feia prou falta.

La tieta Augusta era la seva germana gran i també la tieta preferida (o la preponderant), perquè l'altra, la petita, vivia encara al poble. Li havia tocat cuidar de l'àvia, i jo només l'havia vista un parell de vegades, potser tres, i amb prou feines la recordava com una versió més rústica i menuda de les germanes de ciutat. Nosaltres no teníem diners per anar al poble ni de vacances; tampoc no teníem cotxe, com la tieta Augusta, que fins i tot disposava d'un xofer que es deia Benedicto i es treia caramels de la butxaca amb la mà enguantada de blanc.

El Benedicto l'acompanyava a El Corte Inglés tots els dimarts a buscar coses boniques, i un parell de cops a l'any (normalment per Rams i per Nadal), també a nosaltres, perquè la tieta ens hi duia, d'un en un, a comprar-nos un conjunt *d'arreglar*: vestit, rebeca o abric, mitjons i sabates. La mare li ho agraiïa molt perquè així només havia de preocupar-se de cosir i recosir la roba de diari, que passava de grans a petits.

Al marit de la tieta Augusta mai li vam dir tiet. Va entrar molt tard a la família. De fet, ja era gran i estava malalt quan es van casar, ella amb un pom de flors al cap en forma de casquet, ell una mica tenebrós a la cadira de rodes, amb un somriure conformat que omple la foto en blanc i negre. El pare ni tan sols va voler anar al casament. Li deia *la boja de ta germana* i assegurava que no tenia res a dir-li al *iaio podrit de diners*. A mi em sabia greu perquè aquell home sempre intentava ser amable amb nosaltres. Ens deia poca cosa, això sí, perquè no havia tingut fills i no sabia tractar amb la canalla, però ens somreïa i deixava que la tieta Augusta fes tot el que volgués. Fins i tot ens convidà a anar a la seva casa d'Eivissa un parell d'estius. Van ser els meus primers viatges en transbordador, i recordo bé l'excitació, la curiositat i el sentiment d'aventura que suposava viatjar sense pares, acompanyats només per la Fernanda, la cuinera de confiança que els controlava les al·lèrgies, que ballava a la coberta.

Allà, a Eivissa, la tieta era el màxim exponent de *la boja de ta germana*. Sort que el pare no podia veure-la! Desinhibida, nocturna i una mica *atxispada* (deia benèvolament el senyor Tost), la tieta es convertia en l'Ava Gardner de *La noche de la iguana*. Recordo una nit que duia un vestit blanc ple de grans flors vermelles, els cabells en flocs desordenats i el rímel una mica borrós, com qui torna d'una festa de fa hores. Jo m'havia llevat a beure aigua i em vaig amagar entre les ombres per mirar-los. El senyor Tost la seguia amb el posat de sempre: semblava permanentment embadalit per ella. La tieta es va treure les sabates i les va llançar pel menjador. Ell va riure i li va demanar que no fes soroll, no fos que la sentissin els nens.

—Ui, els nens! —va dir ella, irònicament. Però acte seguit es va deixar caure al sofà i va ensorrar el cap entre els braços.

El senyor Tost li acarona el cap i la va abraçar, i a mi em semblà que aquella tendresa infinita el convertia en l'home més bo del món.

Sovint veure'ls junts em removia sensacions desconegudes. Des del meu balconet blanc també els mirava quan eren a la piscina. La veia caminar sinuosament per la vorera, patèticament

provocadora (eren ridículs aquells posats en una dona més gran que la meva mare), i ell somreia com un nen que fuma per primer cop. Com si mai abans l'hagués adorada, com si no fos allò el que feia constantment.

—Per què els espies? —em renyava el Rafel—. No en tens prou amb *Mujercitas*?

La novel·la de Louisa May Alcott, després de veure la pel·lícula, em fascinava; el meu germà se'n reia com si l'adolescència no anés amb ell.

Amb el temps, el Rafel es va convertir en el preferit de la tieta. Quan anàvem amb ella, se sentia responsable de tots nosaltres, que estàvem més per jugar que per agrair, i s'esforçava a comportar-se com un perfecte cavaller, considerat i atent. Molt poc després de morir el senyor Tost, la tieta se'l va afillar. El Rafel va anar a viure a casa la padrina. Així gaudia de l'avantatge de ser més a prop del Clínic i tenir tant els estudis com les despeses pagades. Sabíem que la tieta el cuidava molt bé. Jo el trobava a faltar, i m'imagino que els pares també, tot i que preferien no parlar-ne. Només en una ocasió, quan em vaig queixar que ara només érem nenes a casa, la mare em va respondre que estava orgullosa que el seu fill pogués estudiar per metge, ja que el pare, amb tot el seu valer, havia hagut de conformar-se amb uns pocs estudis sanitaris i ella mateixa no havia pogut fer els seus.

A partir de llavors, què difícil va ser competir amb la bondat del Rafel! El diumenge, quan venia a casa, estava una mica per tothom però de seguida es posava a estudiar. El primer any va treure dues matrícules d'honor que li garantien la gratuïtat de dues assignatures el curs següent; i als vespres encara donava un cop de mà al laboratori de Medicina, i així guanyava quatre calés per no ser una càrrega per a ningú. Per contra, quan jo vaig començar la carrera, la tieta no em va dir d'anar a casa seva (ni jo tampoc ho hauria volgut, jo estava bé a casa), perquè opinava que les noies havien de trobar una altra mena de futur. Reconec que no era ni tan bona estudiant ni tan amable com el Rafel; vaig triar Magisteri perquè no fos ni tan llarg ni tan car, però, naturalment, era una professió molt poc brillant segons la tieta.

—I *champagne* tampoc no en deveu haver comprat, és clar... Ni tan sols un cava local? Bah! —rebufà la tieta Augusta—. Si ho arribo a saber, en porto de casa! Allà més aviat es mor de riure, la bodega... No deixeu mai que es passi un bon *champagne* —aconsellà a les nenes—. La joventut i l'alcohol s'han d'aprofitar abans no caduquin!

Era un missatge prou convincent, perquè a aquestes altures de la vida només li quedaven dues celles dibuixades com arcs i una piga falsa sobre un llavi inflat de botox; la perspectiva d'envellir així era espantosa, però totes la vam mirar sense expressió, que és l'expressió que ens havia ensenyat la mare. Les petites fins i tot van riure. Segurament s'estaven donant puntades per sota la taula.

El Rafel, en canvi, es va aixecar com impulsat per una molla, va anar a la cuina i s'hi va tancar una bona estona. Segurament regirava armaris a veure si podia trobar alguna cosa per complaure la tieta. Només teníem prevista una barra de torró de xocolata, i tampoc era de bona marca.

En el fons em feia una mica de ràbia que el Rafel l'entengués tant. Ell era l'únic que comprenia que «allò» no se li podia fer a una persona com la tieta Augusta. Fins i tot el televisor Inter (des d'on tres gossets encadenats basculaven el cap dient que sí) ens l'havia comprat ella perquè la mare pogués veure una mica el món «i no es tornés tan donota de barri».

—El que m'agradaria, nenes, és que aprenguéssiu a viure —desbarrà, entornant els ulls de lloca—: una vida plena, intensa, arriscada, glamurosa. Viure no és empènyer el dia a dia. No és deixar-se atrapar pel més comú i corrent. Heu de saber que, quan voleu una cosa de veritat, la podeu tenir.

Fixeu-vos en mi...!

—No!!!

Silenci sepulcral.

—No!

La tieta Augusta va mirar la mare amb cara de sorpresa.

—No?

—No vull que els omplis el cap, Augusta!!! Són les meves filles. No t'ho consento. Les meves filles han de tocar de peus a terra!

—Com tu? —va fer una rialleta perversa.

—Han de saber que no sempre es pot tenir el que un vol.

—Ah, això és perquè tu no en saps res, de *la joie de vivre*...!

—I tu no saps res de la vida —va dir la mare, aixecant-se de la cadira i clavant els punys sobre la taula—. De *donar* vida. O vols que parli més clar? Et penses que ens ho empassem, que has estat tan feliç?

Llavors la tieta Augusta va emmudir, desconcertada com si algú li hagués mogut el centre de gravetat.

—He tingut tot el que he volgut, jo —balbucejà.

I va deixar caure el cap sobre la taula, i el va cobrir amb els braços. Se'm va arronsar el cor. Només era una anciana desballestada, una nena-vella indefensa, pansida i mústia; impertinent, però indefensa. Vaig estar a punt d'acostar-m'hi i acaronar-li els cabells.

En aquell moment entrà el Rafel. Sense dir res, sense mirar la tieta, enretirà amb una mà la safata amb les restes de la gallina i amb l'altra posà al bell mig de la taula un pastís que semblava sortit del no res.

—L'has fet tu? —van preguntar les nenes, amb els ulls il·luminats.

Semblava màgia. I és que el meu germà era com un mag: alt, curós, repentinat. Era tan perfecte! La tieta Augusta va alçar immediatament el cap i, mentre un filet de llàgrima se li perdia pels plecs de la galta, etzibà a la mare:

—Ah, el Rafel. Sempre tindrà el Rafel.

La mare es va posar vermella i va seure en silenci.

El perfecte cavaller va tallar el pastís amb unes línies tan rectes com la seva clenxa. En va fer vuit trossos; en reservà un per al pare, que tornaria més tard. Tots vam atacar la nostra ració amb defici, com si el seu sabor no fos tan bo com l'oportunitat d'omplir-nos la boca en silenci. Era una recepta que havia après amb la Fernanda, és clar. Un pastís fàcil, d'una crema de llimona improvisada i base de galeta triturada. Fet de sobres i un punt salat, però que ens salvava d'un Nadal *miserable*.

Cap al tard arribà el pare. Ja feia molta estona que les nenes havien pujat a jugar a casa de la Mary, la

veïneteta. De fet, les havíem fet fora quan la tieta Augusta havia començat a anar al bany. Cada Nadal deia que el dinar li tornava, o que li pesava a la panxa, suposadament per la mala qualitat de l'àpat, però aquesta vegada es trobava malament de veritat. Potser era el disgust d'haver estat contrariada. El malestar s'havia anat complicant, i s'havia espantat amb les primeres inflors.

—Mireu-me! —cridava, davant el mirall del quarto de bany—. Mireu com tinc les mans! I els llavis!

—Només és el botox —deia la mare des de la cuina, on fregava els plats.

—Però... Rafel! Fill! Mira com estic!

—Sembla una al·lèrgia —vaticinà el meu germà.

Vam sentir com la tieta Augusta feia arcades i vomitava força estona. Entrava i sortia del bany, bufava i estossejava. Finalment es va estirar al sofà amb l'aparatositat d'una diva. És veritat que s'anava inflant, però no li donàvem gaire importància, acostumats a la seva teatralitat. Ni tan sols ens vam adonar que en un determinat moment es quedava tan quieta com la gallina a la safata.

De fet, quan el pare li va prendre el pols, ja no se li notava.

—Què ha passat?

El meu germà adoptà un to de metge:

—Anafilaxi per ingesta de cacauet —va respondre.

—Ah —contestà el pare.

Va agafar l'última ració de pastís i se'l va cruspir mirant fixament la tieta.

Jo vaig posar el televisor i els tres gossets de porcellana em van fer que sí amb el cap.

Categoria : El trobat

Etiquetes : Susanna Camps